

Inventarisatie Bergwijckpark te Diemen

Inventarisatie Bergwijkpark te Diemen

Inventarisatie in het kader van de natuurwetgeving

R. de Beer

2019

Opdrachtgever

RHO Adviseurs voor Leefruimte

Versie	Datum
Concept Eindrapport	29 augustus 2019

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding tot het onderzoek	5
1.2	Doel van het onderzoek.....	6
1.3	Ligging van het plangebied	6
1.4	Geplande werkzaamheden	6
1.5	Leeswijzer	6
2	Methode	8
2.1	Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten	8
	Huismus 8	
	Gierzwaluw 9	
2.2	Kleine marterachtigen	12
2.3	Vleermuizen	14
2.4	Veldbezoeken	14
	2.4.1 Relatie met het vleermuisprotocol	16
	Resultaten broedvogels	18
2.5	Huismus	18
2.6	Gierzwaluw	18
3	Resultaten grondgebonden zoogdieren	19
3.1	Kleine marterachtigen	19
4	Vleermuizen	21
4.1	Gewone dwergvleermuis.....	21
4.2	Ruige dwergvleermuis	23
5	Effectbeoordeling en maatregelen	25
5.1	Huismus	25
5.2	Gierzwaluw	25
5.3	Kleine marterachtigen	25
5.4	Vleermuizen	25

6	Conclusies en aanbevelingen	26
7	Aanbevolen en geraadpleegde literatuur	28
8	Bijlagen	30

1

Inleiding

1.1

Aanleiding tot het onderzoek

Het plangebied Bergwijckpark of Hollandpark in Diemen wordt heringericht tot een multifunctioneel gebied. De algehele vraaguitval op de kantoormarkt zorgt voor een grote leegstand. De vraag naar kantoorruimte die er vanuit het bedrijfsleven wel is, wordt steeds minder bediend door monofunctionele kantoorlocaties zoals het Hollandpark. Het plangebied ligt in de gemeente Diemen in de Provincie Noord-Holland.

Het is mogelijk dat vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten (Huismus, Gierzwaluw), kleine marterachtigen of vleermuizen verblijven in de te slopen bebouwing of de omliggende terreinen.

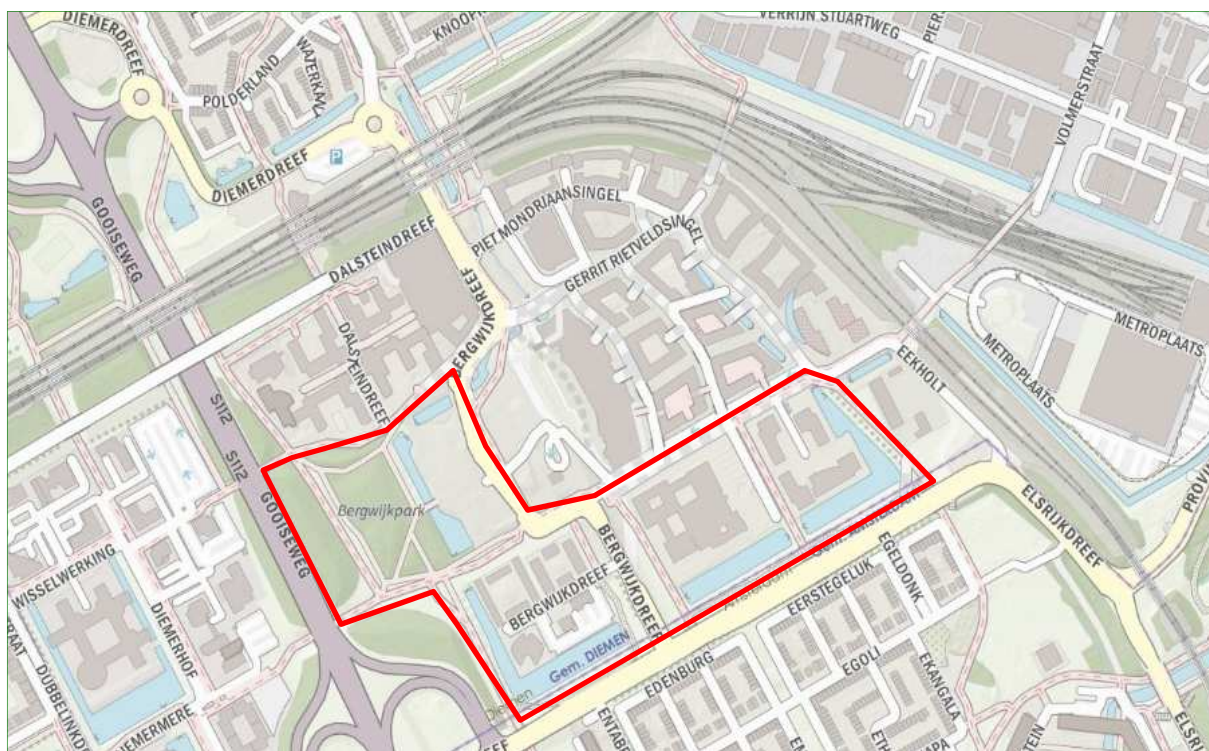
In 2013 en 2014 is reeds ecologisch onderzoek verricht in een groter plangebied (Eelerwoude, 2015).

Om dit onderzoek te actualiseren en het voorkomen van kleine marterachtigen nader te onderzoeken heeft begeleidend bureau RHO opdracht gegeven aan ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot een inventarisatie uit te voeren naar deze soorten.

Het onderzoek is uitgevoerd in de periode september 2018 en april-augustus 2019. Dit rapport doet verslag van het onderzoek.

Figuur 1.

Ligging van plangebied Bergwijckpark te Diemen.

1.2 Doel van het onderzoek

Doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in het voorkomen en de verspreiding van Huismus, Gierzwaluw, kleine marterachtigen en vleermuizen binnen het plangebied.

1.3 Ligging van het plangebied

In Figuur 1 is de ligging van het plangebied aangegeven. Het bedrijvenpark ligt in de gemeente Diemen. Het plangebied wordt begrensd door het Zilvermeeuwpad aan de noordzijde, het metrostation Verrijn Stuartweg aan de oostzijde, de Daalwijckdreef aan de zuidzijde en de Gooiseweg aan de westzijde.

Het plangebied bestaat voornamelijk uit (verouderde) kantoorpanden, welke niet meer door bedrijven in gebruik genomen worden. Het gebied rond de kantoorgebouwen bestaat grotendeels uit bestrating waarbij aan de randen veel groenelementen aanwezig zijn.

Aangrenzend aan de kantoorpanden ligt aan de westzijde een park: het Bergwijckpark. Aan de randen en in het plangebied lopen verscheidene watergangen welke met elkaar in verbinding staan.

1.4 Geplande werkzaamheden

Ecologisch gevoelige werkzaamheden betreffen de sloop van de bebouwing en het verwijderen van groen (kappen/rooien van struiken en bomen en verwijderen vegetatie-toplaag) in de omliggende terreinen om het plangebied volledig bouwrijp op te leveren.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de methode van het onderzoek beschreven.

In hoofdstuk 3-5 worden de resultaten beschreven en wordt aangegeven welke soorten zijn aangetroffen binnen en eventueel nabij het plangebied.

In hoofdstuk 6 wordt ingeschat in hoeverre deze soorten negatieve effecten kunnen ondervinden door de uit te voeren werkzaamheden welke specifieke maatregelen eventueel noodzakelijk zijn en of een ontheffing van de Wnb noodzakelijk is.

Ten slotte bevat hoofdstuk 7 de conclusies en eventuele aanbevelingen. Indien van toepassing worden aanbevelingen gedaan.

Hoofdstuk 8 tenslotte, geeft een overzicht van de gebruikte literatuur.

In de bijlagen is aanvullende informatie opgenomen over de geldende wetgeving en de gebruikelijke procedures bij een vergunnings- en/of

ontheffingsaanvraag. Eventueel zijn (indien relevant) verspreidingskaarten opgenomen.

Impressie Bergwijkpark.

2 Methode

2.1 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Alleen vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond zijn beschermd, zijn geïnventariseerd. Het betreft de Huismus en de Gierzwaluw. Beide soorten komen in de omgeving van het plangebied voor (NDFF) en kunnen gevestigd zijn in bebouwing zoals die aanwezig in het plangebied.

Uiteraard is tijdens de inventarisatie ook gelet op eventueel andere aanwezige jaarrond beschermde broedvogels of andere beschermde soorten.

Alle waarnemingen zijn op locatie gekarteerd. De codes zijn gestipt op locatie met behulp van een veldtablet. Daarbij is de classificatie uit Tabel 1 aangehouden.

Tabel 1.
Gebruikte klassen bij de kartering.

Abundantieklasse	Aantal exemplaren
1	1
2	2-4
3	5-10
4	11-25
5	>25

Huisumus

Het onderzoek is uitgevoerd conform het KENNISDOCUMENT HUISMUS, VERSIE 1.0, BIJ12 juli 2017.

Op 7 en 26 april 2018 is het plangebied bezocht om de verblijfplaatsen van Huismussen te inventariseren.

Tussen de verschillende bezoeken lag minimaal tien dagen. De bezoeken vonden plaats tussen twee uur na zonsopkomst en twee uur voor zonsondergang en zijn uitgevoerd bij gunstige (weers-) omstandigheden. Door langzaam rond te lopen en te posten in het plangebied wordt duidelijk of- en waar Huismussen aanwezig zijn. Tijdens elk van de inventarisatierondes is het gehele plangebied bezocht.

Zowel nestindicatieve waarnemingen als waarnemingen van (territoriale) vogels in geschikt broedbiotoop zijn op locatie gekarteerd. De waarnemingen zijn zoveel als mogelijk gekarteerd op de daadwerkelijke nestplaatsen van de Huismussen. Indien mogelijk werd gewacht met het stippen tot vogels op of nabij de daadwerkelijke nestplaats aanwezig waren (veelal op dakgoten, op pannendaken, naast dakkapellen e.d.).

Gierzwaluw

Het onderzoek is uitgevoerd conform het KENNISDOCUMENT GIERZWALUW, VERSIE 1.0, BIJ12 juli 2017.

Er zijn drie avondbezoeken afgelegd aan het gebied in de periode juni tot half juli, waarbij is gelet op territoriale en invliegende vogels. Tussen de verschillende bezoeken lag minimaal tien dagen. De bezoeken werden uitgevoerd tussen twee uur of drie uur voor zons- ondergang tot even na zonsondergang en tijdens goede inventarisatieomstandigheden, dat wil zeggen, temperatuur >15°C, wind <5 Bft. en geen zware bewolking.

Er zijn drie avondbezoeken afgelegd aan het gebied in de periode juni tot uiterlijk 20 juli. In het Kennisdocument wordt 15 juli als 'grens' genomen maar later in de broedperiode zijn poepstrepen duidelijker, wordt meer en harder uit verblijf geroepen (door de jongen) en worden jonge vogels frequenter gevoerd en zijn er daardoor meer contactbezoeken van oudervogels. Onderzoek in juist deze periode kan daarom in sommige gevallen en afhankelijk van het weer van belang zijn voor het behalen van de beste resultaten (zie ook kader pagina 9).

Tijdens de drie bezoeken is gelet op territoriale en invliegende vogels.

De bezoeken zijn uitgevoerd op 17 juni 2019, 1 juli 2019 en op 13 juli 2018. Door langzaam rond te lopen en te posten in het plangebied wordt duidelijk of- en waar Gierzwaluwen aanwezig zijn.

Typische invliegplek van Gierzwaluw onder een eind nokvorst. Aan de hand van sporen op de muur zijn invlieglocaties op te sporen.

Tabel 2.
*Waarnemings-
 categorieën
 Gierzwaluwonderzoek*

Code	Uitleg
gz (met aantal)	Aanwezige vogels zonder zichtbare binding met het plangebied.
gz1	Laag overvliegende vogels, regelmatig aanwezig, tot tientallen meters boven de kolonie ('rondhangend')
gz2	Laag vliegende gierende vogels, gierend vlak langs verblijfplaatsen in gevels en daken. Aantikken, aanklampen, maar niet invliegen.
gz3	In/uitvliegen (verblijfplaats).
gz4	Piepende jongen in een nest.
gz5	Gierende volwassen vogels in een verblijfplaats
gz6	Poepsporen (verblijfplaats).

Tijdens elk van de inventarisatierondes is het gehele plangebied bezocht.

Later op de avond is op locaties waar laag vliegende Gierzwaluwen zijn gezien, veelal langer gepost om zoveel mogelijk de exacte verblijfplaatsen op te sporen.

Voor het verzamelen van territoriale en nestindicerende waarnemingen in het veld zijn de waarnemingen ingedeeld verschillende categorieën (zie Tabel 2).

De codes zijn gestipt op locatie met behulp van een tablet. In een bijgevoegd 'kader' in deze methodebeschrijving staat aangegeven

Kader

Inventarisatie van Gierzwaluw

Ruim de helft van de populatie Gierzwaluwen bestaat uit niet-broeders. Waar broedende Gierzwaluwen precies broeden is niet altijd gemakkelijk te ontdekken, want ze broeden in kieren en gaten in gevels en daken van huizen. Broedplaatsen zijn soms niet te zien vanaf de straatzijde. Meerdere paren kunnen dezelfde vliegopening gebruiken. Het is dus niet zo eenvoudig het aantal broedparen in een gebied te bepalen, zoals dat bijvoorbeeld bij de Koolmees wel kan aan de hand van het aantal zingende mannetjes gedurende een aantal bezoeken.

Gierzwaluwen kunnen broeden vanaf hun 2e jaar, maar doen dat meestal pas vanaf hun derde of vierde levensjaar.

Gierzwaluwen die broeden slapen in de nestholte terwijl de niet-broeders opstijgen naar hogere luchtlagen.

Het invliegen in de nestholte gebeurt vooral op het einde van de avond, begeleid door gierende niet-broeders. De meeste invliegers worden opgemerkt vanaf ongeveer een 30 minuten voor en 15 minuten na zonsondergang. Daarna wordt het stil in de omgeving van de verblijfplaatsen.

Het is niet makkelijk om een invlieger te betrappen. Het invliegen gebeurt snel en het vaststellen ervan hangt deels af van de ervaring van de waarnemer/onderzoeker. Om de trefkans te optimaliseren wordt gewerkt volgens een vast onderzoeksprotocol. Aan het einde van het broedseizoen zijn de nestholtes ook te vinden aan de hand van poepsporen. Er zijn echter ook bezette nestholtes bekend zonder poepsporen.

waarbij rekening moet worden gehouden in het geval van het inventariseren van Gierzwaluw.

Bij het maken van de verspreidingskaarten zijn de eerste drie categorieën gebruikt om het vlieggebied van territoriale Gierzwaluwen te bepalen per ronde en totaal.

De overige 4 codes zijn bij elkaar genomen om kaarten te maken van de verblijfplaatsen van Gierzwaluwen per ronde en in totaal.

2.2 Kleine marterachtigen

Het onderzoek is uitgevoerd conform het DOCUMENT WEZEL, HERMELIJN EN BUNZING BESCHERMD IN NOORD-HOLLAND. Dit document van de provincie Noord-Holland en is een handreiking voor uit uitvoeren van onderzoek naar kleine marterachtigen.

Er zijn drie bezoeken afgelegd aan het gebied. Een eerste bezoek wordt gebruikt voor het uitzetten van de materialen. Hierbij wordt uiteraard gelet op locaties met de hoogste trefkans. Deze wordt bepaald op grond van de aanwezige biotopen, dekking, eventueel mogelijke trekroutes, foerageergebieden etc.

Een tussenbezoek is nodig voor controle van het materiaal. Hierbij kunnen de sporenbuizen, indien nodig, voorzien worden van nieuw sporenpapier, de camera's kunnen voorzien worden van nieuwe batterijen en de geheugenkaartjes kunnen worden gewisseld.

Eventueel kan er bij dit bezoek ingegrepen worden als de sensor te vaak loos geactiveerd word door zonlicht en schaduwen van wuivende boomtakken.

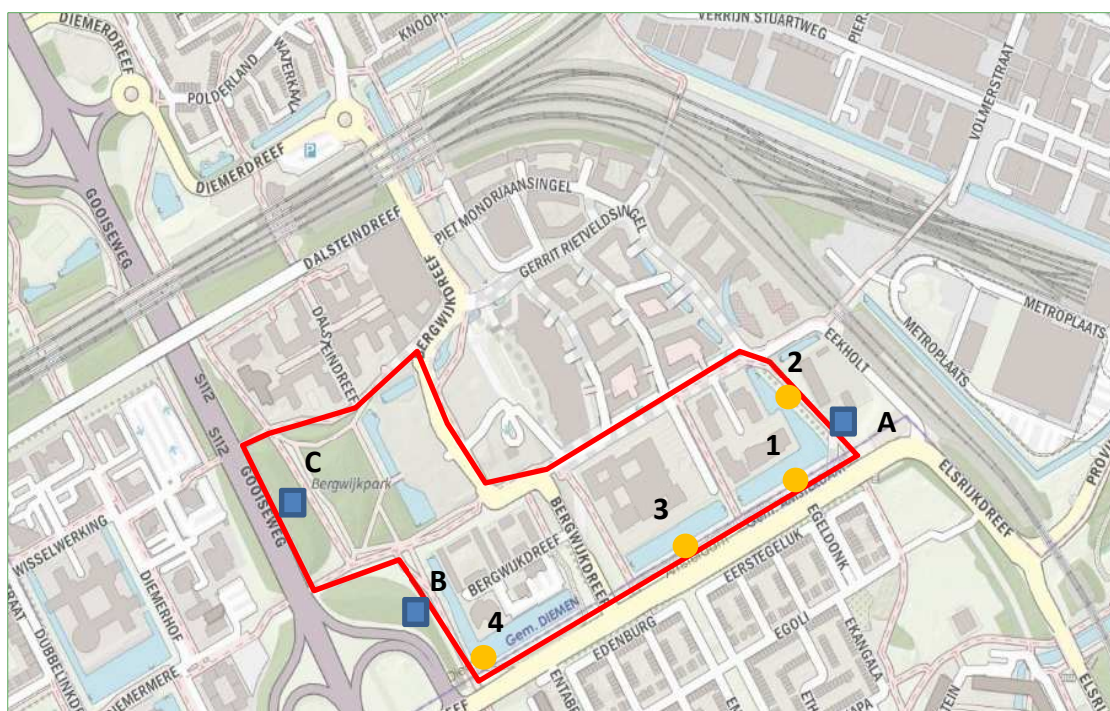
Een sporenbuis in het veld

Bij de derde ronde wordt het materiaal opgehaald waarna het beeldmateriaal en de prentenplaten tijdens een bureaustudie worden geanalyseerd.

Het materiaal in het Bergwijckpark is uitgezet op 25 juni 2019 (bezoek 1), hierna is er een tussencontrole geweest op 15 juli 2019 (bezoek 2). Uiteindelijk zijn de materialen opgehaald op 1 augustus 2019 (bezoek 3). Het materiaal heeft derhalve ruim vier weken uitgestaan in het veld.

Totaal zijn er drie cameravallen opgehangen. Deze cameravallen zijn voorzien van een sensor die reageert op de combinatie van warmte en beweging. Als er een warmbloedig dier (bijvoorbeeld een zoogdier of vogel) voor de camera beweegt, begint deze met opnemen. Overdag zijn de beelden in kleur, en 's-nachts of bij te weinig licht schakelt de camera automatisch over naar een infrarood beeld. De camera maakt hierbij geen geluid en er zijn geen lampjes te zien waardoor een dier kan schikken. De dieren blijven dus doorgaan met hun activiteit en wanen zich vaak onbespied.

Naast de drie camera's zijn er tevens vier sporenbuizen uitgelegd. de sporenbuis is een Pvc-buis van 8 of 10 cm in diameter. Deze zijn vooral bedoeld om Wezels en Hermelijnen vast te stellen. In de sporenbuis ligt een plankje met in het midden een stempelkussen met inkt. Aan weerszijden van het stempelkussen liggen witte vellen sporenpapier. De Wezel en Hermelijn zijn van nature nieuwsgierig en lopen graag in de dekking. Ook zijn ze continu op zoek naar muizen. Bij deze zoektocht lopen ze graag door de sporenbuizen.

De locaties van de vallen. Blauw vierkant = cameraval, oranje cirkel = sporenbuis).

2.3 Vleermuizen

Alle soorten vleermuizen zijn beschermd krachtens de Wnb onder het regime van de Habitatrichtlijn.

Het doel van het onderzoek is om de aanwezigheid en de verspreiding van vleermuizen in het plangebied in kaart te brengen. Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van de richtlijnen uit het protocol voor vleermuisinventarisaties, zoals dat is opgesteld door het Vleermuisvakberaad (VLEERMUISVAKBERAAD, 2017).

Voorafgaand aan het veldwerk is nagegaan welke vleermuissoorten redelijkerwijs of mogelijk te verwachten zijn binnen het onderzoeksgebied. Bekende verspreidingsgegevens en de aanwezigheid van voorkeurs habitat binnen het plangebied en de directe omgeving zijn bij deze inschatting betrokken (zie EELERWOUDE, 2015). Het onderzoek is op grond van deze inschatting vooral gericht op de gebouwwonende soorten Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis. De aanwezigheid van verblijvende Laatvlieger en grootoorvleermuis worden op voorhand niet waarschijnlijk geacht omdat geen aanwijzingen werden verkregen dat deze soorten verblijvend te verwachten zijn (EELERWOUDE, 2015). Uiteraard zijn deze en ook andere soorten wél gezocht in het plangebied en zijn eventueel bezoekrondes en/of bezoektijden tussentijds aangepast aan bevindingen tijdens het veldwerk.

2.4 Veldbezoeken

Door middel van veldwerk zijn de daadwerkelijke aanwezigheid en verspreiding van vleermuizen in het plangebied onderzocht. Er zijn vijf bezoeken volbracht in de periode september 2018 en mei tot en met augustus 2019.

Het plangebied kan door vleermuizen op verschillende manieren worden gebruikt, bijvoorbeeld als verblijfplaats, als (onderdeel van) een vliegroute of als foerageergebied. Deze gebiedsfuncties zijn tijdens het veldwerk onderzocht.

Tijdens een veldverkenning (tijdens de eerste ronde(n) en bureaustudie eerder onderzoek) zijn relevante elementen zoals bijvoorbeeld aanwezige begroeiing en randen daarvan, holtes in bomen, aanwezige lijnvormige beplanting en wateren in beeld gebracht en zijn delen van bebouwing nader op potentie beoordeeld. Bij dit onderzoek en met behulp van zaklamp is bij inspecteerbare delen van het plangebied bij mogelijke verblijfplaatsen gezocht naar sporen van gebruik zoals keutels op verhardingen, poepstrepen bij holtes, vraatresten.

Het terreingebruik door vleermuizen is op grond van de veldverkenning 's nachts nader onderzocht door middel van surveilleren en posten met gebruik van batdetectors (Petersson 240x, Batlogger M,

Echo Meter Touch (Pro)). Bij het onderzoek werden ook sterke zaklamp en een indien noodzakelijk nachtkijker (Nightowl Igen 20/20) of warmtebeeldcamera ingezet en was er de mogelijkheid geluiden en/of pulsen op te nemen met opnameapparatuur (Batlogger M, Echo Meter Touch Pro of Ediol R-09-HR).

Tijdens alle veldbezoeken is gekeken naar aanwezige vliegroutes en foerageergebieden in het plangebied. Deze gebruiksfuncties zijn vooral te verwachten in luwe delen van het plangebied en langs lijnvormige landschapselementen.

De eerste twee bezoeken aan het begin van de zomer zijn met name gericht geweest op het in kaart brengen van zwermactiviteit bij kraamkolonies of zomerkolonies. Deze zwermactiviteit treedt met name aan het einde van de nacht op en wordt onderzocht door op kansrijke plekken te posten en/of door rustig door het plangebied surveilleren. Bij een avondbezoek wordt gepost op kansrijke plekken (uitvlieggaten).

Aangezien het onderzochte object meerdere gebouwen omvat en op voorhand geen precieze uitvlieglocaties bekend waren, is één van de eerste twee rondes als vroege ochtendronde uitgevoerd, het zoeken naar verblijven en activiteit in de ochtend is veel effectiever dan het vaststellen van (het zeer snelle) uitvliegen.

Vanwege de behaalde resultaten is een extra ronde ingelast direct na de eerste (ronde 1b).

Tabel 3.

Overzicht en informatie van de veldbezoeken ten behoeve van het vleermuisonderzoek in plangebied Bergwijckpark te Diemen in 2019

Datum	Start onderzoek	Duur	Weersomstandigheden	Opzet
27 mei 2019	2 uur voor zonsopgang	2 uur	droog, temp>8°C, wind < 5bft	Kraamverblijven, zomerverblijven, terreingebruik
27 mei 2019	zonsondergang	1,5 uur	droog, temp>8°C, wind < 5bft	uitvliegtelling
28 juni 2019	zonsondergang	2 uur	droog, temp>8°C, wind < 5bft	Kraamverblijven, zomerverblijven, terreingebruik
2 augustus 2019	00:00	2 uur	droog, temp>13°C, wind < 4bft	Zwermactiviteit, paarverblijven, terreingebruik
26 augustus 2019	1 uur na zonsondergang	2 uur	droog, temp>8°C, wind < 5bft	Paarplaatsen/baltsverblijven, zwermactiviteit, terreingebruik
4 september 2018	1 uur na zonsondergang	2 uur	droog, temp>6°C, wind < 5bft	Paarplaatsen/baltsverblijven, zwermactiviteit, terreingebruik

Het derde bezoek in augustus is mede gericht geweest op het vaststellen van middernachtelijke zwermactiviteit van Gewone dwergvleermuis. Deze zwermactiviteit vormt een sterke aanwijzing voor de aanwezigheid van een winterverblijf.

De laatste twee bezoeken zijn vooral gericht geweest op het vaststellen van middernachtzwermen in combinatie met paarverblijven en baltsactiviteit. Een (laat bezet) paarverblijf kan ook als winterverblijf dienst doen.

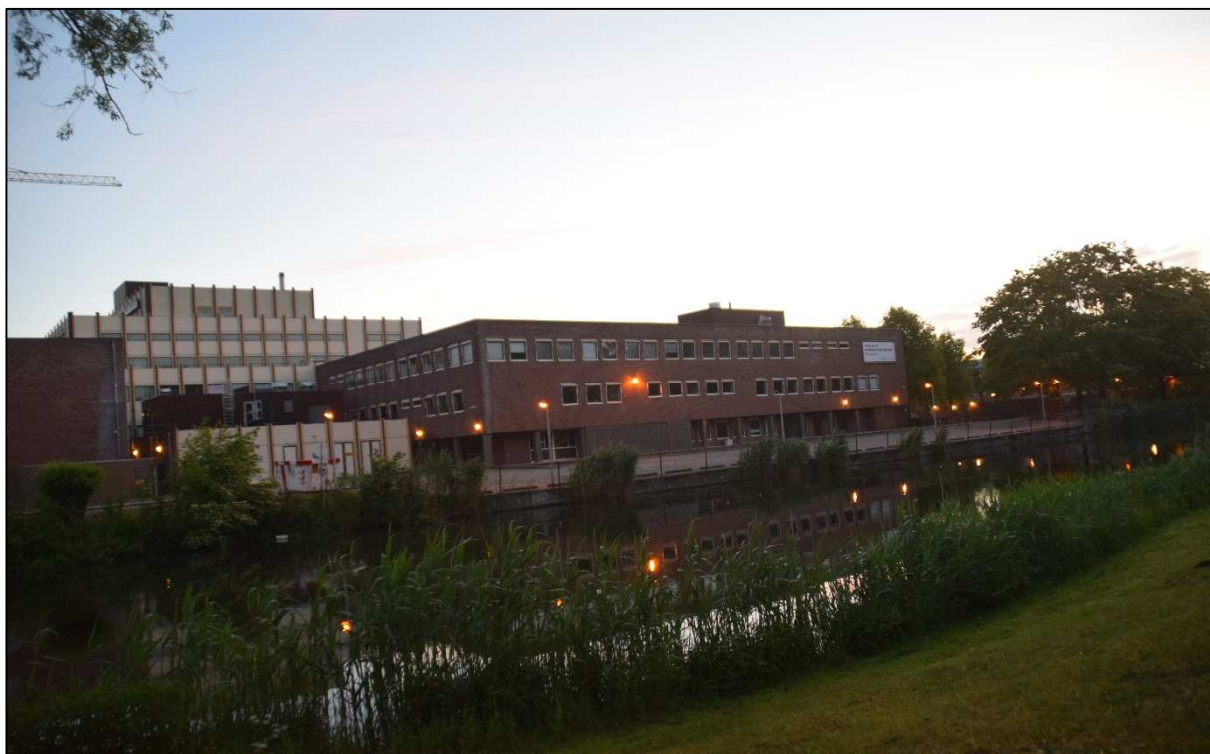
Vanwege de grootte van het object en het aantal potentieel geschikte plekken en de positie daarvan voor met name verblijfsgebruik van vleermuizen, is de inventarisatie uitgevoerd door **twee** personen.

Tijdens de veldbezoeken was geen sprake van substantiële neerslag, lag de temperatuur hoger dan acht (13) graden Celsius en werd er niet geïnventariseerd bij een windkracht hoger dan 4 Bft.

Voor een overzicht met informatie van de veldbezoeken zie Tabel 3.

2.4.1 Relatie met het vleermuisprotocol

Het vleermuisprotocol is een richtlijn op grond waarvan het onderzoek zo goed mogelijk is uitgevoerd. Dit betekent dat op grond van aanwezige biotopen en potenties in het onderzochte plangebied de uiteindelijke onderzoeksopzet is gemaakt. In het geval van het besproken gebied zijn de hieronder genoemde keuzes gemaakt om de resultaten te optimaliseren.

Nachtelijk onderzoek naar vleermuizen in Hollandpark te Diemen.

Aangezien het onderzochte object meerdere gebouwen omvat, er geen precieze uitvlieglocaties bekend waren en de aanwezigheid van Laatvlieger vanwege de ligging op voorhand niet waarschijnlijk wordt geacht, is één van de voorjaarsrondes als vroege ochtendronde uitgevoerd. Het zoeken naar verblijven en activiteit in de ochtend is uit ervaring veel effectiever dan het vaststellen van (het zeer snelle) uitvliegen. Uit jarenlang uitgebreid onderzoek, o.a. in de Zaanstreek door het uitvoerende bureau, is daarnaast gebleken dat ook de Laatvlieger beter in de vroege ochtend te inventariseren is als geen precieze uitvlieglocaties bekend zijn. De dieren laten in de ochtend duidelijk en soms aanhoudend zwermgedrag zien en vallen door hun grootte goed op, ondanks dat het zwermen (soms) iets vroeger (en in meer donkere omstandigheden) plaatsvindt dan bij de (Gewone) dwergvleermuis.

Vanwege de aanpassing van de werkwijze zijn de resultaten van het onderzoek naar verwachting beter.

Resultaten broedvogels

2.5 Huismus

In het plangebied of de omgeving daarvan, werden in het geheel geen waarnemingen gedaan van aanwezige Huismussen.

De dichte bebouwing van het plangebied met veel verharding, weinig groen en weinig geschikte bebouwing zonder dakpannen, bakstenen schoorstenen, loodslabben, dakkapellen, ed. is niet zeer geschikt voor Huismus. In het plangebied ontbreken daarbij overhoeken met onkruiden en voedselbronnen zoals kippen- of duivenhokken e.d.

Omdat de soort ontbreekt in het plangebied, is geen aparte verspreidingskaart gemaakt.

2.6 Gierzwaluw

In het plangebied werden geen verblijvende Gierzwaluwen of sporen daarvan waargenomen.

Er werden slechts enkele Gierzwaluwen hoog vliegend waargenomen die op geen enkele wijze binding aan bebouwing binnen het plangebied hadden.

Mogelijke oorzaken voor het ontbreken van verblijvende Gierzwaluwen zijn dat de woningen geen dakpannen hebben, veelal nieuw zijn en de gebouwen met beplating geen geschikte holtes hebben die geschikt kunnen zijn als vestigingsplaats voor Gierzwaluw.

Omdat de soort (verblijvend) ontbreekt in het plangebied, is geen aparte verspreidingskaart gemaakt.

De nieuwe kantoorgebouwen zijn niet zeer geschikt als nestplaats voor Huismus of Gierzwaluw.

3 Resultaten grondgebonden zoogdieren

3.1 Kleine marterachtigen

In het plangebied of de omgeving daarvan, werden in het geheel geen waarnemingen gedaan van aanwezige kleine marters.

Het plangebied is een gebied met minimaal vier verschillende huiskatten die dag en nacht foerageren over het terrein. De huiskat is ook de meest aangetroffen diersoort in het plangebied. Hieronder een tabel met de schillende waargenomen diersoorten. Het aantal foto's dat is geschoten geeft een indicatie van de hoeveelheid dieren of de hoeveelheid activiteit van deze dieren in het plangebied.

	camera A	camera B	camera C	Totaal
Zoogdieren:				
Bruine rat	20	2	33	55
Muis spec.			50	50
Konijn	12	19		31
Vos	7	8		15
Vogels:				
Ekster	6	1	42	49
Koolmees	6		2	8
Merel			5	5
Roodborst			3	3
Houtduif			2	2
Kauw			1	1
vogel onb.	1		1	2
Overig:				
Huiskat	46	74	48	94
Mens			4	4
Hond			1	1

Vos voor de camera in plangebied Bergwijckpark in Diemen.

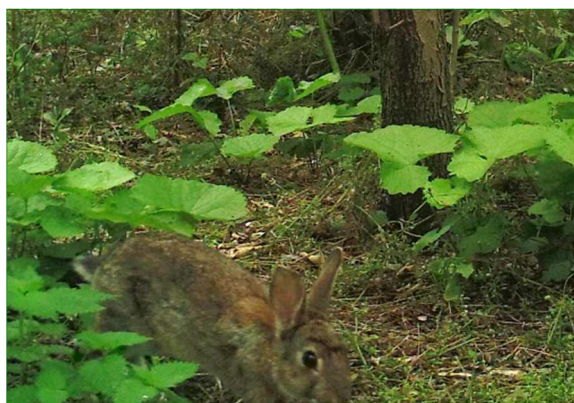
De resultaten uit de vier sporenbuizen laten alleen prenten zien van muizen. Er zijn geen prenten van kleine marterachtigen aangetroffen.

Omdat de soorten ontbreken in het plangebied, is geen aparte verspreidingskaart gemaakt.

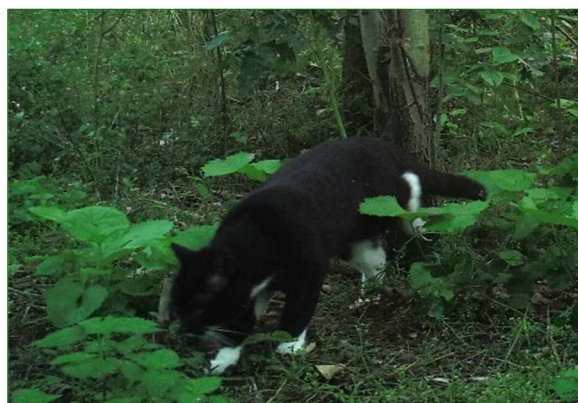
	resultaat
sporenbuis 1	niets
sporenbuis 2	prenten van muis
sporenbuis 3	x (weg door maaien)
sporenbuis 4	prenten van muis

Bruine rat voor de camera.

Konijn.

Eén van de huiskatten.

4

Vleermuizen

In plangebied Bergwijckpark te Diemen zijn twee soorten vleermuizen vastgesteld. In Tabel 4 staan de aangetroffen soorten. De relevante verspreidingskaarten van de aangetroffen vleermuizen staat in Bijlage 1.

Er werden langsvliegende, foeragerende exemplaren en baltsende vleermuizen waargenomen. Er werd een kraamverblijfplaats van Gewone dwergvleermuizen aangetroffen.

Per soort wordt hieronder het voorkomen van de aangetroffen vleermuizen in plangebied Bergwijckpark te Diemen kort toegelicht en wordt de leefwijze van de waargenomen vleermuizen in Nederland geschetst.

4.1 Gewone dwergvleermuis

In plangebied Bergwijckpark te Diemen werd de Gewone dwergvleermuis in het gehele plangebied verspreid aangetroffen. De dichtheden en aantallen vleermuizen lagen over het algemeen hoog, zeker aan de zuidrand en westrand van het gebied waar veel gefoerageerd werd.

De omliggende begroeiing in en net buiten het plangebied (laanbeplanting) werd gedurende de onderzoeksperiode regelmatig gebruikt door foeragerende vleermuizen. Soms waren dieren langere tijd aanwezig. De dieren werden ook jagend nabij lantaarnpalen waargenomen. Gezien de mogelijkheden om te foerageren buiten het plangebied en in het naastgelegen Bergwijckpark, is het bebouwde of te bebouwen terrein gelegen binnen plangebied wat betreft foerageergebied geen 'essentieel' deel van het leefgebied van Gewone dwergvleermuizen.

Er werden geen bijzondere gerichte verplaatsingen opgemerkt van Gewone dwergvleermuizen die zouden kunnen wijzen op een belangrijke vliegroute.

Er werd in de eerste onderzoeksrunde een kraamverblijf gevonden van Gewone dwergvleermuis. Het is opvallend dat in hetzelfde gebouw en dezelfde kant van dit gebouw in 2013/2014 drie kleine mannetjesverblijven werden vastgesteld.

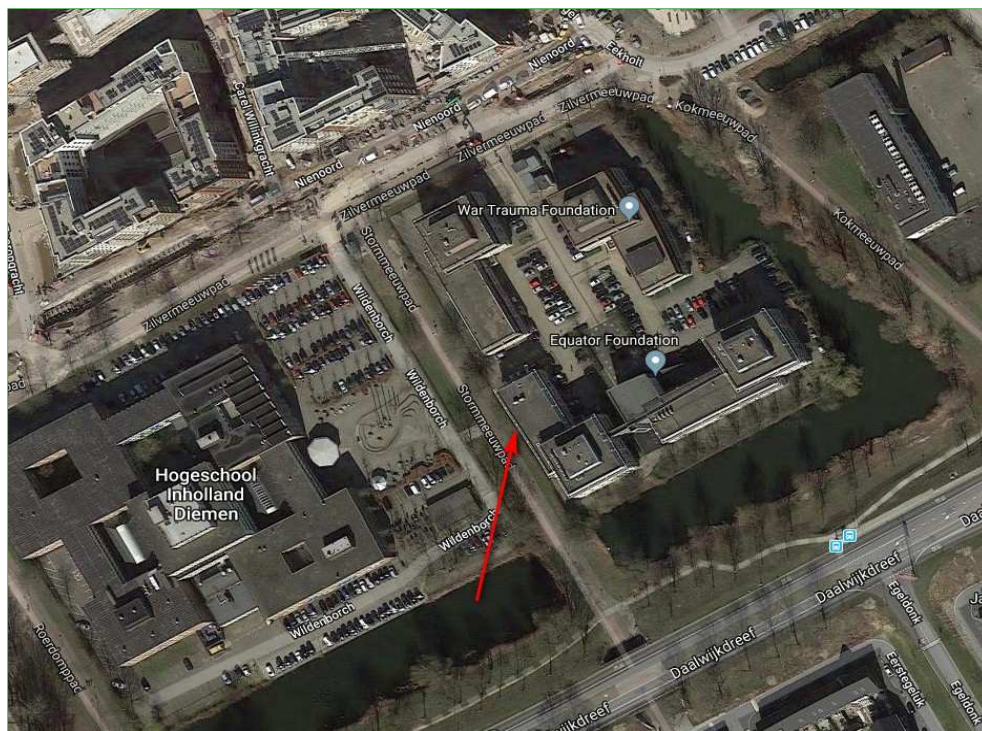
Tijdens de ochtendtelling werden ongeveer 10 dieren zwermend en invliegend gezien. Het is mogelijk dat al dieren binnen waren voordat het zwermen opviel dus werd meteen na de vondst een extra onderzoeksrunde ingepland om het precieze aantal verblijvende

Tabel 4.
Vastgestelde soorten
vleermuizen met
bijbehorende indicatie
van de aantallen en
bescherming/bedreiging
en plangebied
Bergwijckpark te Diemen
in 2019.

Soort	Aantal	Beschermd	Rode lijst
Gewone dwergvleermuis	10 tallen	x (HR IV)	-
Ruige dwergvleermuis	enkele	x (HR IV)	-

vleermuizen vast te stellen. In de avond van 27 mei werden 28 uitvliegende Gewone dwergvleermuizen geteld.

Het is belangrijk de uitvliegtelling snel te laten volgen op de vondst van het kraamverblijf omdat dergelijke verblijfplaatsen snel kunnen worden omgeruild voor een nieuw verblijf. Ook in het geval van het Bergwijckpark bleek in de tweede ronde al geen spoor meer van de kraamverblijfplaats.

Positie van het kraamverblijf in het Bergwijckpark (boven) en de invliegopening in het gebouw.

Opmerkelijk genoeg werden ook geen kleine verblijfplaatsen gevonden zoals in 2013/2014. Er werden nog wel enkele baltsende mannetjes waargenomen. Deze in vlucht baltsende dieren konden niet aan bebouwing van het plangebied worden gekoppeld. Er was geen sprake van langdurige aanwezigheid van de baltsende vleermuizen onder gebouwhoogte met aanhoudend rond of bij bebouwing vliegende dieren of gebouwgerichte activiteit (aantikken, gebouwgericht zwenken e.d.).

Verondersteld wordt dat de vleermuizen werden aangetrokken door de baltslocaties vanwege de gunstige foerageermogelijkheden in het gebied. Op de baltslocaties was sprake van opgaande begroeiing/ water/ lantaarnpalen en er waren luwere terreindelen aanwezig. Het is gebruikelijk dat (Gewone) dwergvleermuizen later in het jaar zeer frequent hun baltsroep tijdens foerageeractiviteit laten horen.

Algemeen

De Gewone dwergvleermuis is de meest verspreide en talrijkste vleermuissoort in Nederland. Deze soort wordt beschouwd als hoofdzakelijk gebouwbewonend. Gedurende het hele jaar worden vooral van buiten toegankelijke spouwmuren en besloten ruimtes achter betimmeringen en daklijsten gebruikt.

Nachtelijk zwermgedrag rond een verblijfplaats in voorjaar en zomer duidt op de aanwezigheid van (kraam)kolonies.

Door de verborgen leefwijze gedurende de winterperiode zijn overwinterende dieren, die zich dan meestal in kleinere groepen ophouden, vaak onvindbaar. Een sterke aanwijzing voor dergelijke winterverblijven is het voorkomen van zogenaamde middernacht-zwermactiviteit in de periode half juli – augustus.

Daarnaast is gedurende de baltsperiode in de nazomer en herfst sprake van paargezelschappen die rond paarverblijfplaatsen kunnen worden waargenomen. Baltsende mannetjes worden ook vaak vliegend waargenomen en zijn dan vaak niet direct aan een paarverblijfplaats te koppelen.

Foerageergebieden bevinden zich overwegend in besloten tot halfopen landschap binnen enkele kilometers van de (zomer)-verblijven. Het foerageergebied wordt via vaste en veelal beschutte vliegroutes bereikt, zoals bomenlanen, boszomen en watergangen.

4.2 Ruige dwergvleermuis

In plangebied Bergwijkpark te Diemen werd de Ruige dwergvleermuis regelmatig aangetroffen in het zuidwestelijke deel van het gebied waar de soort met name foeragerend aanwezig was. De soort werd alleen langsvliegend en foeragerend gezien zonder dat aanwijzingen werden verkregen dat de vleermuizen binding hadden met bebouwing in het plangebied.

Tussen de gebouwen werden in latere onderzoeksrondes tevens enkele in vlucht baltsende Ruige dwergvleermuizen waargenomen.

De waarnemingen van deze in vlucht baltsende vleermuizen kon niet worden gekoppeld aan bebouwing binnen het plangebied.

Omdat Ruige dwergvleermuizen meestal vanuit hun tijdelijk paarverblijf baltsen en minder in vlucht, wordt verondersteld dat de waargenomen Ruige dwergvleermuizen elders, buiten het plangebied, verblijven.

Algemeen

De Ruige dwergvleermuis is in ons land jaarrond een algemeen verspreide soort, met name ten noorden van de grote rivieren. Het leefgebied is zeer divers, maar de grootste aantallen bevinden zich in bosrijk of parkachtig gebied. Ruige dwergvleermuizen gebruiken uiteenlopende (tijdelijke) verblijfplaatsen, zoals boomholten, bastspelen, nestkasten, spouwmuren, houtstapels en kelders. Hoewel de soort in ons land ook 's zomers verspreid wordt waargenomen, bevinden kraamkolonies zich vooral in Noord- en Oost-Europa (slechts één keer in ons land).

In bomen rond het Bergwijckpark zijn een aantal vleermuiskasten waargenomen. Deze zijn tijdens de rondes ook regelmatig bekeken op aanwezige dieren.

5

Effectbeoordeling en maatregelen

De aanwezigheid van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten of vleermuizen nabij en binnen het plangebied kan van invloed zijn op de verdere procedure. De effecten die kunnen optreden bij de geplande werkzaamheden worden beschreven. Voorts zal worden aangegeven welke maatregelen kunnen worden genomen om effecten te voorkomen of te minimaliseren.

5.1 Huismus

Er zijn geen Huismussen waargenomen in of bij de bebouwing van het plangebied en ook in de omgeving zijn geen broedende Huismussen vastgesteld. Er kunnen daarom geen negatieve gevolgen zijn door de plannen voor de Huismus.

5.2 Gierzwaluw

Er zijn geen verblijvende Gierzwaluwen waargenomen in of bij de bebouwing van het plangebied. De aanwezige verblijven in de omgeving van het plangebied zullen niet worden beïnvloed, er kunnen daarom geen negatieve gevolgen zijn door de plannen voor de Gierzwaluw.

5.3 Kleine marterachtigen

Er zijn geen verblijvende of aanwezige kleine marterachtigen waargenomen in of bij het plangebied. Er kunnen daarom geen negatieve gevolgen zijn door de plannen voor kleine marterachtigen.

5.4 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

De aanwezige kraamverblijfplaats zal door sloop of de renovatie van de gebouwen beschadigd en of vernield kunnen worden. Er is tijdelijke compensatie en permanente compensatie noodzakelijk. Er dient een ontheffing te worden aangevraagd waarbij in een op te stellen 'Projectplan' deze maatregelen worden uitgewerkt.

Foeragegebied

Het foeragegebied binnen het bebouwde deel of te bebouwen deel van het plangebied maakt slechts een klein deel uit van een veel groter foeragegebied en is geen 'essentieel' deel van het leefgebied. De vleermuizen kunnen derhalve uitwijken.

Op termijn zal de begroeiing en luwte binnen het plangebied herstellen en blijven dienen als foeragegebied voor vleermuizen.

6

Conclusies en aanbevelingen

Tijdens de inventarisatie zijn Huismus, Gierzwaluw en vleermuizen aangetroffen (zie Tabel 5).

Tabel 5.

Aangetroffen beschermde soorten met vastgestelde gebruiksfuncties in plangebied Bergwijckpark te Diemen in 2019.

	Aanwezig	Verblijfplaats	Essentieel leefgebied
Vogels			
Huisumus	nee	nee	nee
Gierzwaluw	ja	nee	nee
Grondgebonden zoogdieren			
Kleine marterachtigen	nee	nee	nee
Vleermuizen			
	Verblijfplaats	Foerageren	Vliegroute
Gewone dwergvleermuis	ja	ja	nee
Ruige dwergvleermuis	nee	ja	nee

- ♣ In het plangebied komen geen jaarrond beschermde verblijfplaatsen van vogels voor. In het plangebied kunnen wél broedvogels met niet-jaarrond beschermde nesten voorkomen. Voor de verwachte aanwezige broedvogels dienen werkzaamheden waarbij nesten vernield of verstoord kunnen worden, buiten het broedseizoen plaats te vinden. Een ontheffing is voor broedvogels dan niet nodig. Het broedseizoen duurt ruwweg van half maart tot half juli.
- ♣ In het plangebied komen geen verblijfplaatsen van kleine marterachtigen voor. In het plangebied zijn ook geen incidenteel aanwezige marterachtigen opgemerkt.
- ♣ In het plangebied zijn verblijvende vleermuizen aangetroffen. Het gaat om een kraamverblijfplaats van Gewone dwergvleermuis. Indien werkzaamheden worden verricht aan gebouwen waarin verblijfplaatsen van vleermuizen zijn aangetroffen, dan dient een plan van aanpak gemaakt te worden waarin mitigerende en compenserende maatregelen worden beschreven om negatieve effecten die kunnen optreden teniet te doen. Dit plan dient te worden ingediend in het kader van een WABO-procedure of in het kader van een ontheffingsaanvraag Wnb. Wanneer voldoende compenserende en/of mitigerende maatregelen worden getroffen wordt een verklaring van geen bedenkingen afgegeven (Wabo-procedure) of een ontheffing door de Provincie (ontheffingsaanvraag Wnb). (zie ook Bijlage 2.5.1).

- ♣ Het foerageergebied voor vleermuizen binnen het plangebied maakt slechts een klein deel uit van een veel groter foerageergebied en is geen 'essentieel' deel van het leefgebied. De vleermuizen kunnen derhalve uitwijken.

7

Aanbevolen en geraadpleegde literatuur

- BARATAUD, M., Y. TUPINIER, H. LIMPENS & A C. BETAIN, 2015. ACOUSTIC ECOLOGY OF EUROPEAN BATS. BIOTOPE EDITIONS, PUBLICATIONS SCIENTIFIQUES DU MUSÉUM. ISBN 9782366621440.
- WEZEL, HERMELIJN EN BUNZING BESCHERMD IN NOORD-HOLLAND, Handreiking Provincie Noord-Holland.
- BEUSEKOM, R. VAN, HUIGEN P., HUSTINGS F., DE PATER, K. & THISSEN J. (RED.), 2005. *Rode Lijst van Nederlandse broedvogels*. Tirion uitgevers B.V., Baarn.
- BIJLSMA, R.G., HUSTINGS F. & C.J. CAMPHUYSEN, 2001. *Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2)*. GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- BRIGGS, B. & D. KING, 1998. *The Bat Detective. A fieldguide for bat detection*. Stag Electronics, West Sussex.
- BROEKHUIZEN, S., B. HOEKSTRA, V. VAN LAAR, C. SMEENK & J.B.M. THISSEN (RED.), 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. 3^e herziene druk. Utrecht.
- DIETZ, C., A. KIEFFER, 2017. *Veldgids Vleermuizen van Europa*. KNNV Uitgeverij. Zeist.
- DIJK A.J. VAN & A. BOELE, 2011. *Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek*. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- GRIMMBERGER, E., 2001. *Gids van de Vleermuizen van Europa*. Tirion, Baarn.
- HUSTINGS F., BORGGREVE C., VAN TURNHOUT C. & THISSEN J. 2004. *Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria*. SOVON-onderzoeksrapport 2004/13. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- KAPTEYN, K., 1995. *Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding*. Provincie Noord-Holland, Noordhollandse Zoogdierstudiegroep, Het Noordhollands Landschap, Haarlem.
- LIMPENS, H., K. MOSTERT & W. BONGERS (RED.), 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen: onderzoek naar verspreiding en ecologie*. Utrecht.
- SIERDSEMA, HENK, 1995. *Broedvogels en beheer. Het gebruik van broedvogelgegevens in het beheer van bos- en natuurterreinen*. SOVON-onderzoeksrapport 1995/04. Staatsbosbeheerrapport 1995-1.
- SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND, 2002. *Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. – Nederlandse Fauna 5*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

TWISK, P., A. VAN DIEPENBEEK & J.P. BEKKER, 2009. *Veldgids Europese zoogdieren*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

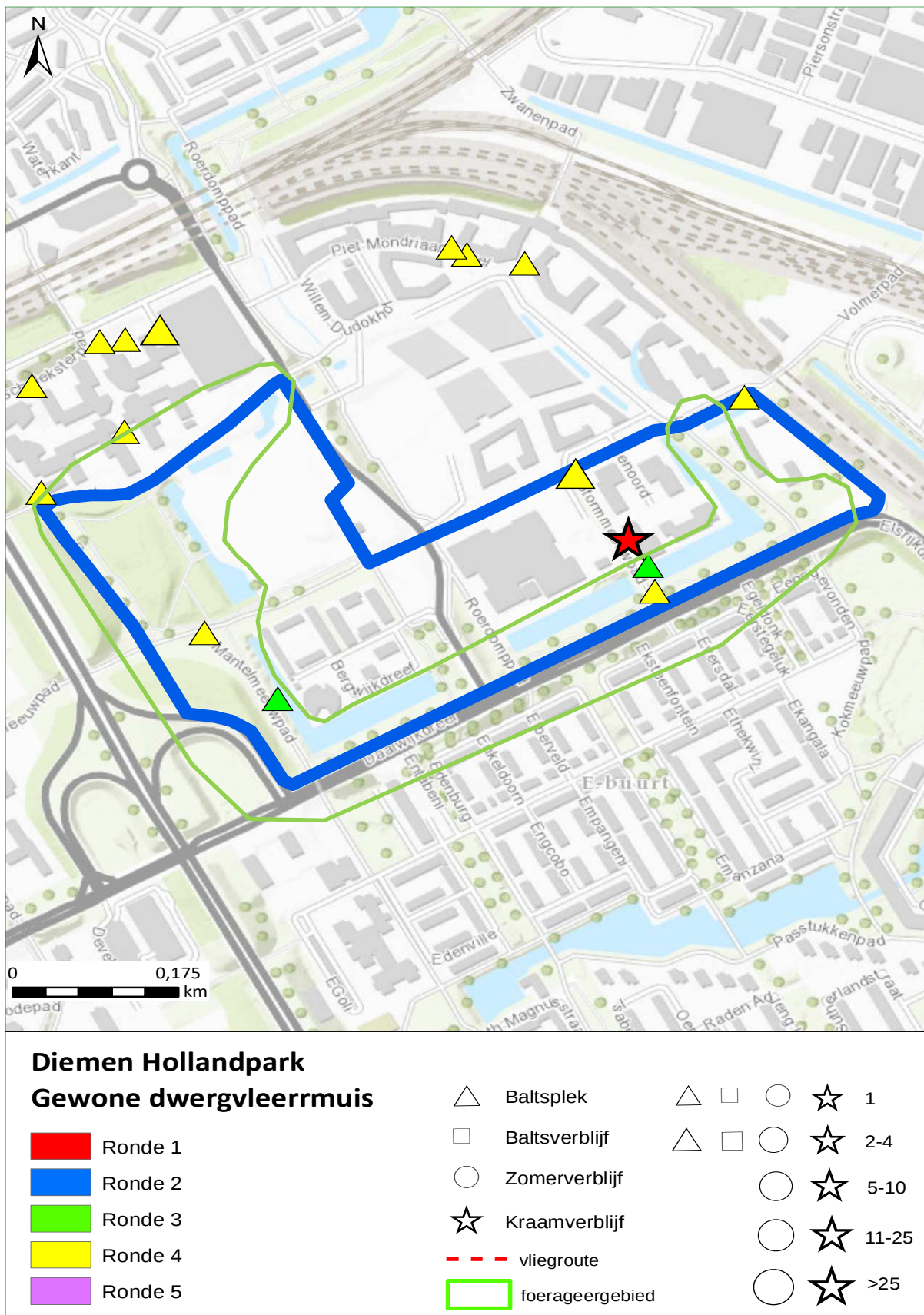
VLEERMUISVAKBERAAD (NETWERK GROENE BUREAUS, ZOOGDIERVERENIGING VZZ EN GEGEVENSAUTORITEIT NATUUR). *Vleermuisprotocol 2013*, 27 maart 2013.

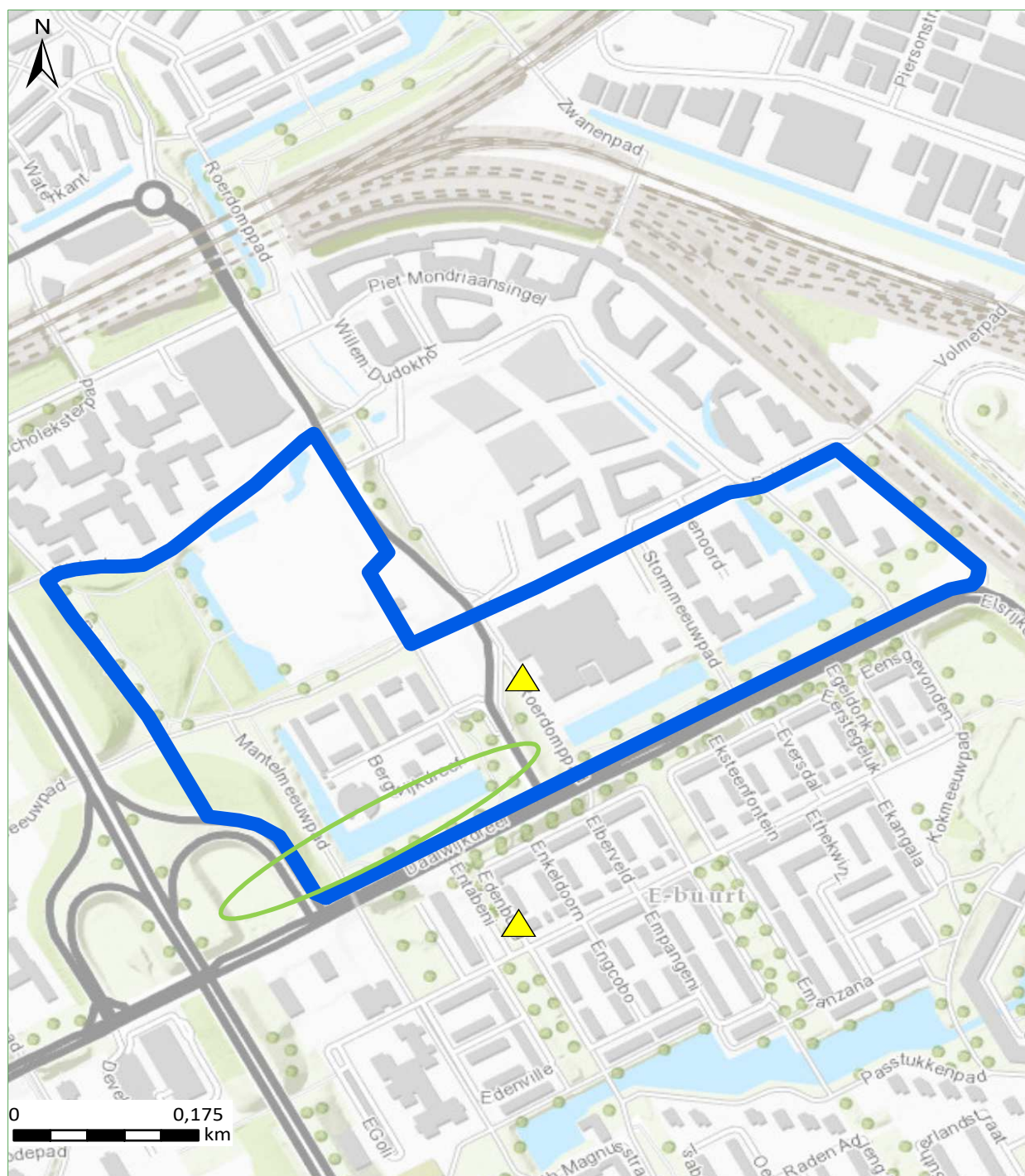
WISMEIJER, H., 2002. *Zoogdieren van Europa*. ANWB bv/ TIRION Uitgevers bv, Baarn.

8 Bijlagen

Bijlage 1	Verspreidingskaarten vleermuizen
Bijlage 2	Huidige natuurwetgeving

Bijlage 1 Verspreidingskaarten vleermuizen

Diemen Hollandpark Ruige dwergvleermuis

- Ronde 1
- Ronde 2
- Ronde 3
- Ronde 4
- Ronde 5

- △ Baltsplek
- Baltsverblijf
- Zomerverblijf
- ☆ Kraamverblijf
- vliegroute
- foerageergebied

△	□	○	☆	1
△	□	○	☆	2-4
		○	☆	5-10
		○	☆	11-25
		○	☆	>25

Bijlage 2 Huidige natuurwetgeving

Bijlage 2.1 Wet Natuurbescherming (Wnb)

De Wet Natuurbescherming (Wnb) is het nationale wettelijke kader waarin de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet zijn samengevoegd.

In de Wnb is zowel de soortbescherming van wilde flora en fauna geregeld als de gebiedsbescherming die veelal voortkomt uit bepalingen van de Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn.

De provincies zijn, op enkele uitzonderingen na, het bevoegd gezag van de wet. De provincies organiseren de ontheffingsverlening en handhaving.

Bijlage 2.1.1 Zorgplicht

Een belangrijke bepaling van de Wnb is de zorgplicht die stelt dat “een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.”

Bijlage 2.2 Soortbescherming

Bijlage 2.2.1 Categorieën

Onder de Wnb wordt een aantal soorten planten en dieren beschermd. Er zijn vier categorieën met beschermde soorten. Twee categorieën bevatten de soorten die respectievelijk zijn beschermd onder de Europese Habitatrichtlijn en soorten genoemd in de Europese Vogelrichtlijn.

Naast deze Europees beschermde soorten heeft de wetgever nog een extra categorie soorten toegevoegd, de ‘andere soorten’.

Per provincie is conform artikel 3.11 nog een vierde categorie opgesteld, die van de ‘vrijgestelde soorten’. Alleen soorten uit de derde categorie kunnen worden vrijgesteld. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van ontheffingsplicht bij het overtreden van de verbodsbepalingen (zie Bijlage 2.2.2) bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig beheer. De lijst van vrijgestelde soorten kan per provincie variëren en is te vinden in Tabel 6.

Daarnaast zijn Bosmuis, Veldmuis en Huisspitsmuis in of op gebouwen of daarbij behorende erven in alle gevallen vrijgesteld van de genoemde verboden in artikel 3.10.

Tabel 6.
Vrijgestelde soorten per provincie.
Rood=niet vrijgesteld.

Zoogdieren	DR	FL	FR	GL	GR	L	NB	NH	OV	UT	ZL	ZH
Aardmuis	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bosmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bunzing	+	+	+	+	+	+			+	+	+	+
Dwergmuis	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Dwergspitsmuis	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Eekhoorn						+						
Egel	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+
Gewone bosspitsmuis	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Haas	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Hermelijn	+	+	+	+	+	+			+	+	+	+
Huisspitsmuis	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Konijn	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Ondergrondse woelmuis	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Ree	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Rosse woelmuis	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Steenmarter						+						
Tweekleurige bosspitsmuis	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Veldmuis	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Vos	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Wezel	+	+	+	+	+	+			+	+	+	+
Wild zwijn							+					
Woelrat	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Amfibieën en reptielen	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bastaardkikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bruine kikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Gewone pad	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Hazelworm						+						
Kleine watersalamander	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Levendbarende hagedis						+						
Meerkikker	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Bijlage 2.2.2 Verbodsbepalingen

De Wnb bepaalt conform artikel 3.1, 3.5 & 3.10 dat de volgende zaken verboden zijn:

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende dieren voorkomend in de Habitatrichtlijn, vogels genoemd in de Vogelrichtlijn en aangewezen 'andere soorten' opzettelijk te doden of te vangen¹
2. Het is verboden dieren voorkomend in de Habitatrichtlijn opzettelijk te verstoren.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van hierboven genoemde soorten te vernielen of te beschadigen of nesten of eieren van vogels weg te nemen.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste punt opzettelijk te verstoren als deze verstoring van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
5. Het is verboden planten van soorten genoemd in de Habitatrichtlijn (bijlage IV, Bijlage 1 Verdrag van Bern) of als 'andere soorten' (Bijlage B bij de wet) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Bijlage 2.2.3 Ontheffingsmogelijkheid

Ruimtelijke ontwikkeling en (her)inrichting zoals het slopen, renoveren of bouwen van woningen, het dempen van wateren of het aanleggen bedrijventerreinen, kan beschadiging of vernieling tot gevolg hebben van de voortplantings- en rustplaatsen van de in het gebied voorkomende (beschermde) soorten. Dit hangt af van de fysieke uitvoering daarvan en de periode waarin het project plaatsvindt. In bepaalde gevallen moet dan ontheffing voor de Wnb verkregen worden.

Als er beschermde soorten (zie Bijlage 2.2.1) voorkomen die niet zijn vrijgesteld én verbodsbepalingen (zie Bijlage 2.2.2) worden overtreden, dan is ontheffing vereist of moet, indien mogelijk, conform art. 3.31 gewerkt worden met een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode.

De vraag of de ontheffing kan worden verleend zal worden beoordeeld door het bevoegde gezag (veelal de provincie waarin het plangebied is gelegen). Belangrijk daarbij is de vraag in hoeverre schade optreedt, of de gunstige staat van instandhouding van de

¹Het betreft soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, soorten genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn in hun natuurlijke verspreidingsgebied. Alsmede andere soorten, genoemd in bijlage, onderdeel A, bij de wet.

betrokken soort(en) in gevaar komt en of er bevredigende alternatieven voorhanden zijn voor de ingreep of de locatie daarvan.

Bijlage 2.2.4 Wettelijk belang

Per categorie is het bij het al dan niet verkrijgen van een ontheffing belangrijk wat het belang is van het uit te voeren plan en de te verkrijgen ontheffing. Als schade niet te voorkomen is, dient één van de onderstaande wettelijke belangen van toepassing te zijn:

Soorten van de Vogelrichtlijn

Ontheffing is nodig:

- ♣ in het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid.
- ♣ in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.
- ♣ ter bescherming van flora en fauna.

Soorten van de Habitatrichtlijn

Ontheffing is nodig:

- ♣ ter bescherming van flora en fauna.
- ♣ in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Andere soorten

Ontheffing is nodig:

- ♣ ter bescherming van flora en fauna.
- ♣ in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.
- ♣ in het kader van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting van gebieden en het toekomstig gebruik daarvan.
- ♣ ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen.

Bijlage 2.2.5 Broedvogels

Voor broedvogels wordt in principe geen ontheffing verleend. Als men verstorende activiteiten buiten het broedseizoen laat plaatsvinden worden de vogels geacht te kunnen uitwijken, treedt geen schade op en is geen ontheffing noodzakelijk.

Er is een uitzondering, vogelnesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn vallen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen' en zijn daarom jaarrond beschermd. Er zijn vier verschillende categorieën 'jaarrond beschermd broedvogels', categorie 1 t/m 4, zie kader volgende pagina.

Kader: Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten en bijbehorende categorie.

Soort	Categorie	Toelichting codes
Boomvalk	4	Vogelsoorten waarvan de nesten in
Buizerd	4	principe jaarrond zijn beschermd met
Gierzwaluw	2	beschermingscategorie:
Grote gele kwikstaart	3	1 = soorten die ook buiten het
Havik	4	broedseizoen het nest gebruiken als vaste
Huismus	2	rust- of verblijfplaats,
Kerkuil	3	2 = koloniebroeders die elk broedseizoen
Oehoe	3	op dezelfde plaats broeden en die daarin
Ooievaar	3	zeer honkvast zijn of afhankelijk van
Ransuil	4	bebouwing of biotoop,
Roek	2	3 = soorten die elk jaar op dezelfde plaats
Slechtvalk	3	broeden en die daarin zeer honkvast zijn of
Sperwer	4	afhankelijk van bebouwing,
Stenuil	1	4 = soorten die niet of nauwelijks zelf in
Wespendief	4	staat zijn een nest te maken.
Zwarte wouw	4	

De lijst met vogelsoorten waarvan de nesten gedurende het hele jaar zijn beschermd is in 2009 aangepast (zie kader). **Let wel!** Bij de bescherming van een jaarrond beschermd nest of verblijf wordt zowel de verblijfplaats als de (directe) omgeving die nodig is voor het succesvol functioneren daarvan, betrokken!

Voor jaarrond beschermde soorten kan, meestal alleen buiten het broedseizoen, wél ontheffing worden aangevraagd. Een 'omgevings-check' is dan vereist. Een deskundige moet in dat geval vaststellen of de desbetreffende soort zelfstandig een vervangend nest kan vinden in de omgeving, of dat met verzachtende en/of compenserende maatregelen de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rustplaats gegarandeerd kan worden. Om zeker te zijn dat geplande of genomen maatregelen hiertoe voldoende zijn, moeten deze middels een ontheffingsaanvraag worden voorgelegd aan de provincie. Als geen schade optreedt en de gunstig staat van instandhouding niet in gevaar komt, zal de aanvraag (positief) worden afgewezen. Het is uiteraard essentieel dat de (aan de provincie) voorgestelde maatregelen ook daadwerkelijk worden genomen.

Categorie 5-soorten

Er is nog een categorie met 'bijzondere' vogelsoorten (Categorie 5) Deze soorten keren (zoals ook jaarrond beschermde soorten) weliswaar vaak terug naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar beschikken over voldoende flexibiliteit om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Van deze soorten zijn de verblijfplaatsen alleen dan beschermd als 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen'.

Bijlage 2.2.6 Gedragscodes

Indien men in het bezit is van een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode hoeft bij werkzaamheden in het kader van

natuurbeheer, van bestendig beheer of onderhoud, van bestendig gebruik en van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting voor Vogelsoorten (artikel 3.1), Habitatrichtlijnsoorten (artikel 3.5) en andere soorten (artikel 3.10) geen ontheffing te worden aangevraagd, mits aantoonbaar wordt gewerkt met deze gedragscode (artikel 3.31). De bewijslast dat correct is en wordt gehandeld volgens de gevolgde gedragscode ligt bij de initiatiefnemer.

Het is ook mogelijk te werken conform een dergelijke goedgekeurde gedragscode zonder deze zelf te hebben opgesteld. Te beïnvloeden soorten dienen dan wel in de gebruikte gedragscode te worden behandeld en er moet een belang zijn voor het project vergelijkbaar met genoemde belangen uit de VRL, HRL of de 'andere soorten'.

Bijlage 2.3 Gebiedsbescherming

De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden. In de Wnb (art. 1.12) wordt ook verordend dat (provinciaal) gebieden aangewezen worden binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Tevens wordt aangegeven dat provincies mogelijkheden hebben ook andere belangrijke gebieden aan te wijzen vanwege hun landschapelijke- of natuurwaarden.

Bijlage 2.3.1 Natura 2000

Nederland en andere EU-landen hebben in overleg met de Europese Commissie speciale beschermingszones aangewezen, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Een overzicht van Natura 2000-gebieden is te vinden op:

<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=0>

Habitattoets

Wanneer plannen bestaan een project in of rond een Natura 2000-gebied uit te voeren, neemt de initiatiefnemer contact op met het bevoegde gezag. In principe is dit Gedeputeerde Staten van de Provincie waarin een gebied (grotendeels) ligt.

Indien negatieve effecten van een project niet kunnen worden uitgesloten, dient een toetsing te worden uitgevoerd. Als uit deze toetsing (ook wel 'Habitattoets' genoemd) blijkt dat een plan (mogelijk) significante negatieve gevolgen heeft, vindt de vergunningaanvraag plaats via een 'passende beoordeling'. Daarbij moeten ook cumulatieve effecten zijn meegenomen.

Alleen als uit de passende beoordeling met zekerheid blijkt dat geen significante gevolgen zullen optreden, of als het gaat om activiteiten met een groot openbaar belang en waarvoor geen alternatieven zijn, wordt vergunning verleend.

Als uit de 'Habitattoets' blijkt dat een activiteit negatieve gevolgen kan hebben die niet significant zijn, vindt de vergunningaanvraag plaats via een verslechterings- en verstoringstoets. Bij deze toets wordt via een uitgebreide effectbeoordeling nagegaan of activiteiten een kans met zich meebrengen op verslechtering van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten. Het bevoegd gezag geeft een vergunning af als de verslechtering of verstoring in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen aanvaardbaar is.

Externe werking

Belangrijk bij de bepalingen rond Natura 2000- gebieden is de 'externe werking'. Dit betekent dat ook projecten buiten het Natura 2000- netwerk met mogelijk negatieve gevolgen binnen het netwerk, getoetst moeten worden aan doelen van betrokken gebied of gebieden. Een bijzondere vorm van externe werking is de (extra) uitstoot van stikstof door een project die kan neerslaan binnen Natura 2000-gebieden en daar voor schade kan zorgen. Om de mate van stikstofvervuiling te volgen en te reguleren is op 1 juli 2015 de zogenaamde 'Programmatische Aanpak Stikstof' (PAS) in werking getreden. Boven bepaalde 'drempelwaardes' kan een project vanwege neergeslagen stikstof meldings- of vergunning plichtig zijn.

Bijlage 2.4 Overige gebiedsbescherming

Bijlage 2.4.1 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Ingrepen in gebieden die horen bij het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische hoofdstructuur, EHS) worden in principe niet toegestaan, tenzij bijvoorbeeld uitgesloten is dat de ingreep een negatief effect heeft op het netwerk of de ingreep een groot maatschappelijk belang dient. Getoetst wordt of een ingreep van invloed is op 'wezenlijke kenmerken en waarden', het NNN kent geen toetsing op 'externe werking'. Als een ingreep wordt toegestaan, moeten eventuele nadelige gevolgen zoveel mogelijk worden voorkomen en de resterende schade moet worden gecompenseerd. Uitgangspunt bij het toestaan van ingrepen is dat netto sprake moet zijn van een versterking van het netwerk.

Bijlage 2.4.2 Overige natuurwetgeving

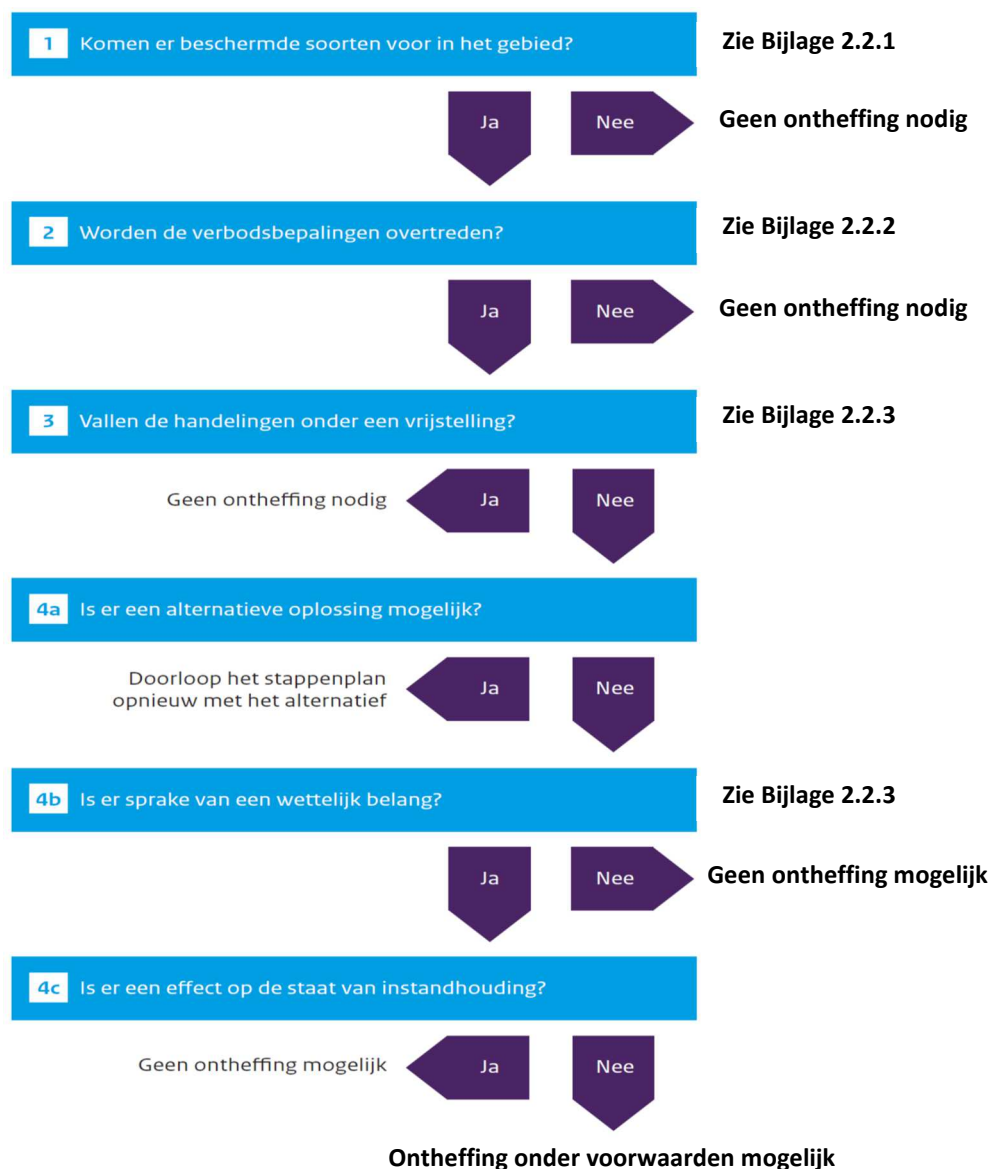
Naast de behandelde wetgeving zijn soms andere gebied beschermende bepalingen van kracht. Dit kunnen regionale of provinciale plannen of visies zijn die gebieden of soorten (extra) beschermen. Een voorbeeld hiervan zijn de 'weidevogelleefgebieden' van de Provincie Noord-Holland. Per plangebied zal op maat moeten worden nagegaan of dergelijke bepalingen aan de orde zijn.

Bijlage 2.5 Procedure

Als bij aanvang van een project niet uitgesloten is dat beschermde soorten voorkomen of negatieve effecten op beschermde gebieden kunnen optreden, is een ecologische *quickscan* nodig en dient het stroomschema uit Figuur 2 te worden gevolgd.

Als op grond van deze *quickscan* de aanwezigheid van dergelijke soorten of gevolgen niet zijn uit te sluiten én wordt gezien dat negatieve effecten kunnen optreden, is vervolgonderzoek noodzakelijk.

Tijdens het vervolgonderzoek wordt het plangebied geïnventariseerd op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. Indien aangetroffen worden de gebruiksfuncties van deze soorten in beeld gebracht. Vervolgens wordt opnieuw onderzocht of negatieve gevolgen mogelijk zijn door uitvoering van de plannen.

Bijlage 2.5.1 Ontheffingsaanvraag Wnb

Als stap 4a uit het stroomschema negatief is omdat een project of plan locatie gebonden is en er geen alternatieven zijn, is een ontheffingsaanvraag waarschijnlijk aan de orde. Een dergelijke aanvraag dient onder andere vergezeld te gaan van:

- ♣ Een projectplan waarin onder meer de locatie, de werkwijze, de te verwachten schade, de te nemen maatregelen, de alternatievenstudie en het wettelijk belang gedetailleerd worden beschreven.
- ♣ Een actuele en volledige inventarisatie naar het voorkomen van beschermde dier- en plantensoorten in het plangebied (ongeveer 3-5 jaar geldig).

De aanvraag kan voorafgaand aan het aanvragen van een omgevingsvergunning plaatsvinden. De aanvraag wordt gedaan bij de provincie waarin het plangebied is gelegen.

Het is ook mogelijk 'aan te haken' bij het aanvragen van een omgevingsvergunning in het kader van de 'Wet algemene bepalingen omgevingsrecht' (WABO).

Men dient op het digitale aanvraagformulier van het omgevingsloket (OLO) dan aan te geven dat 'Handelingen worden verricht met gevolgen voor beschermde dieren en planten'. Ook hierbij dient een projectplan en inventarisatie bijgevoegd te worden.

De gemeente waarbij de aanvraag is ingediend stuurt de informatie omtrent beschermde flora en fauna naar de provincie die een 'Verklaring van geen bedenkingen' (VVGB) afgeeft als onderdeel van de omgevingsvergunning.

De provincie handhaaft bepalingen uit eventuele ontheffingen en vergunningen en de eventuele werking van de Wnb bij projecten waar geen ontheffing is aangevraagd. Ook het volgen van gedragscodes wordt gehandhaafd door de provincie. Mogelijke sancties zijn geldelijke boetes of het stilleggen van werkzaamheden.

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Hazenkoog 35A
1822 BS Alkmaar

Bovendijk 35-G
2295 RV Kwintsheul

www.vandergoesengroot.nl